

بازی صفحه‌ای تالاب من

My Wetland Game Board

طرح حفاظت از تالابهای ایران
"حفظ تالابها: برای مردم، برای طبیعت"

از مجموعه تولیدات طرح حفاظت از تالابهای ایران

بازی «تالاب من» چه بازی است؟

منابع زیست محیطی برای همه موجودات زنده است و هریک از ما در نگهداشتن آنها نقش داریم. «تالاب من» یک بازی رقابتی-مشارکتی است که در آن با چالش خشک شدن یک تالاب و از بین رفتن گونه‌های گیاهی و جانوری آن مواجه هستیم. در روند بازی با مدیریت سهم آب، همه تلاش می‌کنند تا زودتر تالاب را پر آب کنند، بهترین مسیر رسیدن به تالاب را انتخاب کنند، سهم آب تالاب را بدهند و گونه‌هایی که در مسیر قرار دارند را نجات دهند و به محیط زندگی‌شان، یعنی تالاب، برگردانند. موفقیت در این کار به دقت، هوشمندی و تصمیم‌گیری درست نیاز دارد و کمی هم شانس! این بازی، تمرینی برای نگهداری و احیای منابع بارزش محیط زیست سرزمین‌مان است.

تالاب چیست؟

تالاب‌ها، از ارزشمندترین زیستگاه‌های زمین و یکی از عناصر مهم چرخه‌ی آب سالم هستند. در محیط‌های تالابی، می‌توان آب و خشکی را در کنار هم مشاهده کرد. تالاب‌ها، نقش بزرگی در تأمین آب کشاورزی، تولید غذا، تعدیل آب و هوا، کنترل سیلاب و جذب آلودگی‌ها از طبیعت دارند و زیستگاه‌های خوبی برای انواع ماهی‌ها، پرندگان، پستانداران و خزندگان هستند. به همین دلیل، یکی از نقاط زیبا برای تماشای طبیعت و گردشگری به‌شمار می‌روند. اگر تالاب‌ها از بین بروند، مشکلات بسیاری برای طبیعت و انسان‌ها پیش می‌آید: آب‌وهوای معتدل، به آب‌وهوای گرمسیری با بادهای نمکی و ریزگردها تبدیل خواهد شد، ذرات گرد و غبار در هوا پراکنده می‌شوند و بیماری‌های تنفسی افزایش پیدا می‌کنند. بسیاری از گونه‌های گیاهی و جانوری نیز از بین خواهند رفت.

دریاچه‌ی ارومیه، با ۵ هزار کیلومترمربع مساحت، یکی از بزرگ‌ترین دریاچه‌های آب‌شور جهان با ارزش‌های کم نظیر زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی است. این تالاب یک اکوسیستم آبی است که به آب و هوای خوب منطقه کمک می‌کند و سالانه ده‌ها هزار پرنده برای گذراندن زمستان به این دریاچه مهاجرت می‌کنند. تالاب‌های بسیاری با آب شیرین و شور در اطراف این دریاچه وجود دارند که از نظر تنوع زیستی، دارای اهمیت جهانی هستند. این دریاچه به دلیل شوری بیش از حد آب، یکی از زیستگاه‌های مهم نوعی سخت‌پوست به نام «آرتمیا» است. این سخت‌پوست، یکی از منابع اصلی تغذیه‌ی پرندگان مهاجر از جمله فلامینگوهاست. تغییرات آب و هوایی، روش‌های نادرست آبیاری، برداشت بی‌رویه از آب‌های سطحی و زیرزمینی برای مصارف صنعتی، آبرزی پروری و از همه مهم‌تر رعایت نکردن حق آبه دریاچه، این تالاب را با تهدید خشک شدن مواجه کرده است.

چه گونه‌هایی در تالاب زندگی می‌کنند و در خطر هستند؟

تالاب‌ها، زیستگاه‌های خوبی برای انواع ماهی‌ها، پرندگان، پستانداران و خزندگان هستند. از جمله گونه‌هایی که در تالاب‌ها و اکوسیستم‌های وابسته به آن زندگی می‌کنند؛ فلامینگو، آرتمیا، اردک سرسفید، ماهی کپور و گوزن زرد ایرانی که اکنون برخی از آنها در شرایط مطلوبی به سر نمی‌برند و ما باید مراقب آنها باشیم، در این بازی با آنها آشنا می‌شویم.

فلامینگو از پرنده‌گانی است که در دریاها، تالاب‌ها و دریاچه‌های شور، جزیره‌ها و مناطق ساحلی و آب‌های کم‌عمق زندگی می‌کند. دریاچه ارومیه یکی از زیستگاه‌های این پرنده بوده که با کم‌آبی دریاچه این پرنده هم در شرایط نامطلوبی قرار گرفته است و غذای اصلی این پرنده که «آرتمیا» می‌باشد نیز کاهش یافته است.

آرتمیا از آب‌زیانی است که در آب‌های بسیار شور زندگی می‌کند و دریاچه ارومیه در ایران، یکی از غنی‌ترین منابع آرتمیا در جهان است. آرتمیا بهترین ماده غذایی برای پرورش میگو، ماهی‌های دریایی، ماهی‌های آب شیرین و ماهی‌های زینتی است. آرتمیا غذای مناسبی برای پرندگانی مانند فلامینگوهاست که از سخت‌پوستان تغذیه می‌کنند. اکنون تعداد آرتمیای این دریاچه به دلیل خشکسالی و کم شدن آب دریاچه رو به کاهش است.

اردک سرسفید یکی از گونه‌های پرنده‌ای است که در تالاب‌ها، آب‌های نیمه شور، سواحل دریا، دریاچه‌ها و نزارها زندگی می‌کند. این پرنده نیز در شرایط مطلوبی قرار ندارد و ممکن است با از دست دادن زیستگاهش کم از بین برود.

ماهی کپور معمولی در آب‌های گرم، آرام و پوشیده از گیاهان زندگی می‌کند و در دریای خزر و بسیاری از تالاب‌ها، رودخانه‌ها و دریاچه‌های ایران وجود دارد.

گوزن زرد ایرانی، گونه‌ای از پستانداران ایران است که وضعیت زندگی آن در شرایط مطلوبی نبود بنابراین برای حفاظت بیشتر از این گونه‌ی بارز ایرانی، گروهی از آنها در جزیره‌های دریاچه ارومیه تحت حفاظت زندگی می‌کنند.

بازی «تالاب من»

بازی «تالاب من»، یک بازی ۲ تا ۴ نفره است که با مهره و تاس بازی می شود، در این بازی با مشارکت هم دو کار مهم باید انجام دهید!

۱- پر کردن آب تالاب و دادن سهم آب به تالاب و پیشگیری از خشک شدن آن

۲- نجات گونه‌های در خطر و رساندن آنها به محیط زندگی شان، یعنی تالاب،

چه چیزهایی برای بازی داریم:

یک صفحه‌ی بازی

۴ آدمک بازی در ۴ رنگ و یک تاس

۱۰ مهره از ۵ گونه جانوری که در تالاب‌ها یا اکوسیستم‌های وابسته به تالاب‌ها زندگی می‌کنند و اکنون برخی از آنها در شرایط مطلوبی نیستند.

این مهره‌ها چوبی هستند، می‌توانید آنها را با گواش یا مازیک رنگ کنید تا زیباتر شوند.

۴ کارت پازلی سهم آب

هر نفر است. در این پازل‌ها ۱۲

عدد کاشی آب قرار می‌گیرد. در

شروع بازی هر نفر باید پازل هم‌رنگ

مهره‌اش را بردارد و با ۱۲ کاشی آن را پر کند و در

طول بازی آنها را در کف تالاب قرار دهد.

قوانین بازی چیست؟

چهار آدمک رنگی دارید، اگر چهار نفر هستید هر نفر، یک آدمک (رنگی که دوست دارد) و اگر دو نفر، دو آدمک را کنار بگذارید و هر نفر یک آدمک را بردارد، آدمک را روی گل هم‌رنگ در صفحه بازی بگذارید، مسیر بازی شما از آنجا شروع می‌شود.

برای شروع بازی، همه افراد تاس می‌اندازند تا یک نفر ۶ بیابورد و بازی از او شروع می‌شود و به جهت حرکت عقربه‌های ساعت (⌚) افراد وارد بازی می‌شوند و نوبت می‌چرخد.

کف تالاب را باید با کاشی‌های آب پر کنید، هر نفر یک پازل سهم آب دارای ۱۲ کاشی آب دارد که باید آنها را کف تالاب بگذارد و تالاب را پر آب کند، هرچه بیشتر و زودتر تالاب را پر آب کنید، امتیاز بیشتری می‌گیرید. قسمت خشکی، جزیره اشک است که گوزن‌های زرد را آنجا می‌توانید بگذارید.

وقتی به خانه‌های کنار تالاب (که هم‌رنگ کاشی‌ها هستند) رسیدید، می‌توانید کاشی خود را در کف تالاب بگذارید، اگر در مسیر روی نشانه «باران» قرار گرفتید می‌توانید دو کاشی آب در کف تالاب بگذارید.

اگر روی نشانه «سد» قرار گرفتید یک کاشی آب از سهم آب خود را از دست می‌دهید و باید یک کاشی را به پشت برگردانید و تا زمانی که به نشانه آب‌های زیرزمینی برسید نمی‌توانید از آن کاشی استفاده کنید.

اگر به نشانه «آب‌های زیرزمینی» رسیدید می‌توانید از ذخایر آبی زیرزمینی استفاده کنید یعنی کاشی آب از دست‌رفته خود در «سد»، را دوباره وارد بازی کنید.

در خانه‌هایی که با رودخانه تقاطع دارند می‌توانید وارد رودخانه شوید و مسیر رسیدن با دریاچه را سریع‌تر طی کنید و یک کاشی آب در تالاب بگذارید.

همچنین می‌توانید وارد «تالاب‌های کناری دریاچه» شوید که با رودخانه‌ها هم ارتباط دارند و آزادانه مسیرتان را تغییر دهید.

۵ گونه جانوری با ارزش، در مسیر بازی قرار دارند، وقتی به این خانه‌ها رسیدید باید حدس بزنید چه گونه‌ای در آن خانه قرار دارد و مهره‌ی چوبی آن را بردارید، اما زمانی می‌توانید آن را در تالاب بگذارید که حداقل سه کاشی آب کنار هم در کف تالاب باشد چون هر گونه‌ای که در تالاب زندگی می‌کند برای زنده ماندن نیاز به اکوسیستم آبی دارد. هر گونه تعدادی ستاره دارد که نشانه درجه اهمیت آن برای نجات است، گونه ۵ ستاره یعنی وضعیت بحرانی دارد و باید هرچه زودتر آن را نجات دهید، با نجات هر گونه، به تعداد ستاره‌ها امتیاز می‌گیرید.

چگونه بازی کنیم؟

صفحه‌ی بازی را روی سطح صاف زمین یا میز باز کنید، ۴ آدمک رنگی دارید، اگر چهار نفر هستید هر نفر یک آدمک (رنگی که دوست دارد) و اگر دو نفر، ۲ آدمک را کنار بگذارید و نفری یک آدمک را بردارید.

۴ پازل سهم آب دارید، یک پازل هم رنگ مهره‌ی خود را بردارید و ۱۲ کاشی آب از کیسه آبی رنگ بردارید و روی پازل بچینید تا در طول بازی آنها را کف تالاب بگذارید.

آدمک خود را روی گل هم رنگ در صفحه بازی بگذارید، مسیر بازی شما از آنجا شروع می‌شود.

بازی با انداختن تاس و ۶ آوردن شروع می‌شود، همه تاس بیندازید تا یک نفر ۶ بیاورد و بازی از او شروع می‌شود (نیاز نیست همه ۶ بیاورند، یک نفر که ۶ آورد، بازی از او شروع می‌شود) بازی از فردی که ۶ آورده به جهت حرکت عقربه‌های ساعت به گردش درمی‌آید.

مسیر حرکت در بازی از روی خانه‌های رنگی و به شمارش عدد روی تاس انجام می‌شود، حرکت روی مسیر جهت خاصی ندارد و می‌توانید جهت حرکت خود را انتخاب کنید، امکان تغییر مسیر و برگشتن وجود دارد چون در این بازی دو کار مهم دارید؛ ۱- پر کردن آب تالاب و ۲- نجات گونه‌ها و رساندن آنها به محل زندگی‌شان، پس مهم است مسیری را انتخاب کنید که سریع‌تر به نزدیکی تالاب برسید و سهم آب خود را اهدا کنید و گونه‌های در مسیر را نجات دهید. هر نفر یک کارت سهم آب، دارای ۱۲ کاشی آب دارد و باید آنها را کف تالاب بگذارد، هرچه بیشتر و زودتر تالاب را پر آب کنید، امتیاز بیشتری می‌گیرید.

در مسیر بازی اگر به خانه‌هایی رسیدید که با رودخانه تقاطع دارند می‌توانید وارد رودخانه شوید و یک کاشی آب در تالاب بگذارید و به تالاب‌های کنار دریاچه سفر کنید و آزادانه مسیرتان را تغییر دهید و مسیر کوتاه‌تر تا رسیدن به دریاچه را طی کنید. اگر به نشانه سد در مسیر رسیدید یک کاشی آب از دست می‌دهید، چون ساختن سدها یکی از مسائلی است که سهم آب تالاب‌ها را کم می‌کند. پس هنگام رسیدن به سد، یک سهم آب خود را از دست می‌دهید و باید یک کاشی آب را در پازل سهم آب خود به پشت برگردانید و زمانی می‌توانید کاشی آب را وارد بازی کنید که به یکی از منابع طبیعی با ارزش، یعنی آب‌های زیرزمینی برسید. وقتی به آب‌های زیرزمینی رسیدید، خوشحال باشید که کاشی آبی که در پشت سد از دست دادید حالا دوباره به شما برمی‌گردد. هر جا در مسیر بازی به نشانه باران رسیدید، یعنی باران باریده و تالاب پر آب می‌شود و می‌توانید دو کاشی آب در تالاب بگذارید. دعا کنیم که سرزمینمان پر باران باشد و آب تالاب‌ها همیشه پر باشد.

یادمان باشد این یک بازی مشارکتی است و همه با هم باید تالاب را پر آب کنید و گونه‌ها را نجات دهید، پس هنگام گذاشتن کاشی‌های آب در تالاب، تلاش کنید که کاشی‌ها را کنار هم بگذارید تا همبازی‌هایتان بتوانند گونه‌هایی که در مسیر برداشته‌اند زودتر به محیط زندگی‌شان برگردانند، چون هر گونه برای زنده ماندن نیاز به سه کاشی آب دارد، پس فکر نکنیم که فقط باید گونه‌های خودمان را نجات دهیم بلکه هدف ما نجات همه گونه‌ها و زنده نگه داشتن تالاب است.

در سطح پیچیده‌تر بازی، در هر دو دور بازی اگر هیچ گونه‌ای نجات پیدا نکند، ۳ کاشی آب در کف تالاب خشک می‌شوند و باید آنها را پشت و رو کنید و زمانی این کاشی‌های دوباره برمی‌گردند که همه تلاش کنند یک گونه نجات پیدا کند و گرنه دریاچه همچنان خشک می‌شود و کاشی‌ها در هر دور بازی به پشت برگردانده می‌شوند و تلاش همه در بازی هدر می‌رود. در این سطح بازی منافع فردی، دیگر مهم نیست بلکه باید همه به هم کمک کنند تا روند بازی ادامه پیدا کند.

در پایان بازی، برنده کسی است که بیشترین سهم آب خود را به تالاب داده است یعنی از پازل سهم آب خود بیشترین کاشی را اهدا کرده باشد و گونه‌های بیشتر و با ستاره‌های بیشتری نجات داده باشد. جمع امتیاز ستاره‌ها و تعداد کاشی‌های آب، برنده را مشخص می‌کند. بازی خوبی را تجربه کنید!

در بین گونه‌ها، گوزن زرد ایرانی را می‌بینید، تعجب نکنید! گوزن در آب زندگی نمی‌کند اما چون این گونه در شرایط بسیار نامطلوبی بود تعدادی از آنها در یک منطقه حفاظت شده به نام «جزیره اشک» در دریاچه ارومیه نگهداری می‌شوند تا از این گونه با ارزش ایرانی برای بهبود شرایطش، حفاظت و نگهداری (یا مراقبت) بیشتری شود. مهره‌ی چوبی این گونه را روی قسمت خشکی دریاچه می‌توانید بگذارید فقط یادتان باشد که دور جزیره باید حداقل سه کاشی آب باشد.

۵ گونه‌ی جانوری با ارزش، در مسیر بازی قرار دارند، وقتی به این خانه‌ها رسیدید، حدس بزنید چه گونه‌ای است و مهره‌ی آن را بردارید، شما گونه‌ای را نجات داده‌اید اما باید آن را به محل زندگی‌اش برسانید، چون هر گونه‌ای برای زنده ماندن نیاز به اکوسیستم آبی دارد پس باید حداقل سه کاشی آب کنار هم در کف تالاب باشد تا بتوانید گونه‌هایی را که نجات داده‌اید در تالاب بگذارید. هر گونه تعدادی ستاره دارد که نشانه درجه اهمیت آن برای نجات است، گونه ۵ ستاره یعنی وضعیت نامطلوبی دارد و باید هرچه زودتر آن را نجات دهید، با نجات هر گونه، به تعداد ستاره‌ها امتیاز می‌گیرید.

طراحی بازی و گرافیک: آزاده بیات
 گروه ایدم‌پردازی و توسعه طرح: مسعود ناصری دریایی، محمد نظاری
 و همکاران طرح حفاظت از تالاب‌های ایران
 با همکاری موزه عروسک و فرهنگ ایران و موزه عروسک و اسباب‌بازی کاشان

دولت ژاپن

برنامه عمران ملل متحد

طرح حفاظت از تالاب‌های ایران
 "حفظ تالابها برای مردم برای طبیعت"

سازمان حفاظت محیط زیست

موسسه فرهنگی و هنری
 رواق هنر و اندیشه امروزی

موزه عروسک‌های ایران